

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Шевцової Ольги Олегівни «Державне регулювання довгострокового економічного розвитку старопромислових регіонів України», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 - Економіка і управління національним господарством

Актуальність теми дослідження.

Реформування вітчизняної економіки пов'язане з кардинальними перетвореннями її структури, що дозволить забезпечити якісну динаміку, високі темпи економічного зростання і конкурентоспроможність. Об'єктивна необхідність структурних зрушень в економіці викликана: значним фізичним і моральним зносом основних фондів, високим рівнем конкуренції на світових ринках товарів і послуг, низькими споживчими характеристиками значної частини виробленої вітчизняної продукції, нездатністю ринкових відносин в регіонах забезпечувати нормальне відтворення. Хоча економічні реформи призвели до певних структурних зрушень, але вони не забезпечили вдосконалення структури економіки, а лише поглибили вже наявні деформації і диспропорції: між добувною та обробною промисловістю, виробничою і соціальною сферами та ін. Особливо це стосується старопромислових регіонів, які відрізняються нерівномірністю розвитку технологічної та галузевої структури, що потребує використання спеціальних підходів до державного регулювання їх довгострокового розвитку.

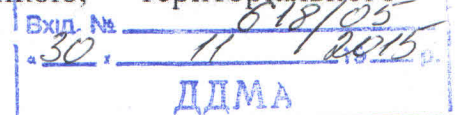
Тому дослідження О.О. Шевцової, метою якого визначено поглиблення теоретичних положень, розвиток методичних підходів і організаційних засад державного регулювання довгострокового економічного розвитку старопромислових регіонів України в системі регулювання національної економіки, є актуальним та своєчасним.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Вивчення дисертації, автореферату, публікацій 'О.О. Шевцової дає підставу зробити висновок про те, що отримані наукові результати є обґрунтованими та достовірними.

Цілісність та комплексність дослідження забезпечено використанням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, а саме: системного, структурного і ситуаційного підходів, індукції і дедукції, методів статистичного й економічного аналізу, порівняння; методу аналізу ієрархій; методів структурної композиції, ситуаційного аналізу, абстрагування і логічного узагальнення.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації базуються на фундаментальних положеннях сучасної економічної теорії, теорії державного і стратегічного управління національною економікою, територіального

маркетингу, працях вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців у сфері регулювання регіонального розвитку.

Достовірність наукових положень дисертації забезпечено використанням у процесі дослідження нормативно-правових актів, які регламентують діяльність у сфері регіонального розвитку, а також офіційних матеріалів органів виконавчої влади України, Державної служби статистики України. Інформаційну базу дослідження складають також вітчизняні та зарубіжні наукові публікації, результати власних досліджень автора.

Дисертаційна робота О.О. Шевцової виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Донецького державного університету управління МОН України за темою «Системний розвиток, тенденції і закономірності маркетингового управління соціально-економічними системами» (№ держреєстрації 0107U004221, 2009-2013 рр.) і наукової тематики Донбаської державної машинобудівної академії МОН України в рамках теми: «Міжнародний бізнес в умовах глобалізації» (№ держреєстрації 0109U006790, 2014-2015 рр.).

Основні наукові положення і результати досліджень доповідались та пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях. Сукупність даних обставин визначає достовірність і вірогідність отриманих результатів.

Наукова новизна результатів дослідження

В дисертації отримано ряд положень, що свідчать про наукову новизну виконаного дослідження.

В процесі дослідження виявлено особливості господарських комплексів старопромислових регіонів і тенденцій їх розвитку, що потребує поглиблення теоретико-методичних підходів і розвитку організаційних засад державного регулювання національної економіки на основі забезпечення довгострокового економічного розвитку старопромислових регіонів з урахуванням специфіки економічних процесів, спрямованих на підвищення адаптованості до нових умов господарювання та активізацію механізмів саморозвитку регіональної економічної системи у складі національної економіки.

В роботі визначено місце Державної регіональної економічної політики України і державних цільових програм як інструментів її реалізації в системі державного регулювання економіки країни, систематизовано їх основні риси і складові за результатами узагальнення теоретико-методичних підходів до державного регулювання економіки країни та регіонів.

Автором обґрунтовано напрями вдосконалення державного регулювання національної економіки, які сприятимуть структурній трансформації економіки України і збалансованості її довгострокового розвитку на підставі інтеграції механізмів державного регулювання і ринкового саморегулювання економічних систем старопромислових регіонів з використанням принципів та інструментарію територіального маркетингу.

В процесі дослідження уточнено поняття «старопромислового регіону» як територіально-господарського комплексу, виявлено основні особливості старопромислових регіонів, зокрема: структурні диспропорції та наростання структурної кризи; консервативна і несприятлива до змін економічна структура; застосування традиційних технологій виробництва; низька конкурентоспроможність.

За результатами діагностики стану економічного розвитку старопромислових регіонів встановлено низку характерних закономірностей, а також запропоновано до системи показників економічного розвитку національної економіки і її регіональних підсистем додати інтегральний показник урбанізованості територіально-господарського комплексу (УТГК), що дозволить підвищити обґрунтованість державних цільових програм економічного розвитку України.

Автором розроблено методичний підхід до оцінювання стану економічного розвитку регіонів України за рахунок визначення інтегрального показника урбанізованості та встановлено, що інтегральні показники УТГК старопромислових регіонів перебувають на високому і надвисокому рівнях.

У дисертаційній роботі удосконалено методичне забезпечення обґрунтування комплексу цілей у процесі формування державних і державних цільових програм розвитку економіки України за різними напрямками. Розроблено узагальнену схему ієрархії для формування державних цільових програм у процесі державного регулювання економічного розвитку старопромислових регіонів України у складі національної економіки та визначені пріоритети формування програм мобілізаційного розвитку територіально-господарського комплексу.

Автором представлено концептуальні положення державного регулювання довгострокового економічного розвитку старопромислових регіонів України в системі державного регулювання національної економіки, що включають діагностичний, аналітичний, структурний, моніторинговий, інструментальний етапи.

Удосконалено комплекс інструментів реалізації державних програм і державних цільових програм розвитку національної економіки шляхом доповнення інструментарієм територіального маркетингу. Обґрунтовано вибір маркетингового інструментарію і визначено основні завдання органів державного управління щодо формування комунікаційного середовища, а також методи і форми просування в системі територіального маркетингу у процесі реалізації визначених довгострокових цільових орієнтирів на основі державних цільових програм.

Сукупність перелічених теоретичних, методичних і практичних положень вирішує важливу науково-прикладну задачу щодо удосконалення державного регулювання довгострокового економічного розвитку старопромислових регіонів України в системі державного регулювання національної економіки на основі урахування особливостей їх розвитку і використання принципів, інструментів і технологій територіального маркетингу.

Значущість результатів дослідження для науки і практики

Наукове значення роботи полягає в поглибленні теоретичних положень та змістовної сутності поняття старопромисловий регіон у сфері державного регулювання довгострокового розвитку. Практичне значення полягає в формуванні методичні положень щодо оцінки стану економічного розвитку регіонів України в системі державного регулювання національної економіки з урахуванням інтегрального показника урбанізованості територіально-господарського комплексу, а також застосування методу аналізу ієрархій в процесі обґрунтування цілей і формування держпрограм розвитку економіки старопромислових регіонів.

Результати дослідження знайшли реалізацію в практичній діяльності Артємівської міської ради Донецької області та у навчальному процесі Донбаської державної машинобудівної академії МОН України, про що свідчать відповідні документи про впровадження, які представлено у додатках дисертації.

Зауваження

Відзначаючи позитивний характер дисертації, слід зауважити, що окремі результати дослідження мають дискусійний характер.

По-перше, у розділі 1.1 дисертації має сенс зупинитися на розгляді сутності та ознаках кожного з трьох типів збалансованості територіального та галузевого розвитку національного господарства (асиметричного, гармонійного, нейтрального) і їх впливі на зміст державної регіональної політики та її економічної складової (с. 17-18 дисертації).

По-друге, у розділі 1.2 слід було б узагальнити досвід державного регулювання розвитку регіонів з точки зору можливостей їх адаптації до умов розвитку національної економіки України.

По третє, у розділі 2.1 доцільно систематизувати виявлені тенденції розвитку економіки старопромислових регіонів щодо їх позитивного чи негативного впливу на розвиток національної економіки, зокрема це стосується динаміки показників реалізації інноваційної продукції, розробки та впровадження передових технологій, частки населення, що навчається у вищих навчальних закладах, концентрації великих виробництв.

По-четверте, у методичних положеннях щодо визначення інтегрального показника урбанізованості територіально-виробничих комплексів (табл. 2.6 с.95 дисертації) слід врахувати що фактична кількість суб'єктів ЄДРПОУ, які розташовані у місті, може відрізнятися від реєстраційної, а також те, що у моногалузевих містах малі підприємства сфери торгівлі та послуг можуть бути підпорядковані великому містоутворюючому підприємству як філіали чи структурні підрозділи. Що стосується показників «питома вага міського населення» та «питома вага міст» то вони можуть нівелювати один одне, оскільки більш висока питома вага міст у загальній кількості населених

пунктів не завжди свідчить про високу концентрацію міського населення на відповідній території у випадку порівняння великих та малих міст.

По-п'яте, у розділі 2.3 дисертації автору слід було б розглянути, як вплинуть зміни щодо децентралізації влади та розширення фінансових повноважень органів місцевого самоврядування на можливості реалізації запропонованих пріоритетів мобілізаційного розвитку територіально-господарських комплексів старопромислових регіонів.

По-шосте, до блоків «Методичний рівень» та «Інструментальний рівень» на схемі «Концептуальні положення державного регулювання довгострокового економічного розвитку старопромислових регіонів України в системі державного регулювання економіки» (рис. 3.1, с.139 дисертації) має сенс включити запропонований автором методичний підхід визначення інтегрального показника урбанізованості територіально-виробничих комплексів.

По-сьоме, у відповідній таблиці доцільно систематизувати довгострокові орієнтири розвитку старопромислових регіонів та найбільш ефективні механізми територіального маркетингу, які будуть використані при їх реалізації (розділ 3.2 дисертації).

Проте зазначені зауваження не знижують актуальність, наукову новизну і цінність дисертації.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях

За результатами досліджень автором опубліковано 11 наукових праць загальним обсягом 4,9 д.а. (особисто автору належить 4,75 д.а.), у тому числі сім статей у наукових фахових виданнях та чотири публікації за матеріалами конференцій. Внесок автора у роботи, опубліковані у співавторстві, належним чином конкретизовано в авторефераті у переліку опублікованих за темою дисертації праць. На захист дисертації виносяться виключно особисті розробки О.О. Шевцової.

Оцінка ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації

Досконале вивчення дисертаційної роботи та автореферату дає змогу зробити висновок щодо ідентичності змісту автореферату і основних положень дисертації. Всі наукові положення, висновки і рекомендації, наведені у авторефераті, належним чином розкрито у самій дисертації.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Шевцової Ольги Олегівни є завершеним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що у сукупності вирішують важливу задачу щодо поглиблення теоретичних положень, методичних підходів і організаційних засад довгострокового

економічного розвитку старопромислових регіонів України в системі регулювання національної економіки на основі урахування особливостей розвитку їх територіально-господарських комплексів із застосуванням принципів, інструментів і технологій територіального маркетингу.

Дисертаційна робота «Державне регулювання довгострокового розвитку старопромислових регіонів України» відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 13 і 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового робітника», затвердженого Постановою Кабміну України № 567 від 24.07.2013 р., а її автор, Шевцова Ольга Олегівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – Економіка і управління національним господарством.

Офіційний опонент –
провідний науковий співробітник
відділу економіко-правових проблем
містознавства Інституту економіко-правових
досліджень НАН України
доктор економічних наук, доцент
старший науковий співробітник

М.В. Мельникова

Підпис М.В. Мельникової засвідчую:
Вчений секретар ІЕПД НАН України
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

І.В. Кременовська